

BRUXELLIS
TYPIS POLLEUNIS ET CEUTERICK
37, RUE DES URSULINES, 37

CODICES ITALICOS

PRAETER

FLORENTINOS, VENETOS, MEDIOLANENSES, ROMANOS

DESCRIPSERUNT

DOMINICUS BASSI, FRANCISCUS CUMONT,
AMEYDIUS MARTINI, ALEXANDER OLIVIERI.

IV

BRUXELLIS
IN AEDIBUS HENRICI LAMERTIN
20, RUE DU MARCHÉ AU BOIS, 20

1903

CATALOGUS

CODICUM

ASTROLOGORUM GRAECORUM

Post verbum προσημαίνουσιν subiungit cod. Mutinensis sine intermissione caput XVIII codicis Vindobonensis (f. 91):

Περὶ νεφελῶν ἐπίσκεψις.

Αἱ νεφέλαι ἀερῶδες πετόμεναι καθαρὰς τὰς ἄκρας τοῦ ὄρους δεικνύουσιν εὐδίαν σημαίνουσιν, καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης χθαμαλαὶ φαι- 5 νόμεναι κατάπαυσιν χειμῶνος δηλοῦσιν· ἐὰν ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων ἐφεζόμεναι [καὶ] ὥς ἐν κύκλῳ ἐπαίρωνται ἕως κορυφῶν τῶν ὀρέων, ἐκείθεν ἐλεύσεται ὁ ἄνεμος. ἐὰν αἱ κορυφαὶ τῶν ὀρέων ὡσι καθαραί, τοῖς δὲ στέρνοις αὐτῶν προσπελάζει τὰ νέφη, δεικνύουσιν αὐταὶ τὸν ἐπιδόντον ἄνεμον· ὁμίχλη ἐωθινή ἐν μὲν τῇ γῇ καὶ τοῖς πεδίοις 10 πίπτουσα εὐδίαν σημαίνει· πρὸς οὐρανὸν δὲ ἀνερχομένη νεφέλη γίνεται καὶ ὄμβρος καὶ ἀνέμους ἔχει συνεχεῖς· ὁμίχλη εἰ μὲν παχυνώση, βορρᾶν δηλοῖ, εἰ δὲ ὑγρὰ καὶ δροσώδης, εὐρον ἢ νότον· ὁμίχλη <εἰ> διαχυθῇ ἕως τρίτης ὥρας, εὐδίαν σημαίνει, εἰ δὲ περαιτέρω γένηται, αἰθρίαν καὶ εὐδίαν ἔξει τὸ πέλαγος καὶ Ζέφυρον ἄνεμον. F. C. 15

F. 92. [Ἐτέρα] μέθοδος περὶ τῶν τῆς Σελήνης προγνώσεων·
Μελάμπους τοῦ ἀστρολόγου¹.

Κριός. — Ἐὰν ἐν τῷ Κριῷ ἡ Σελήνη κατὰ τὴν πρώτην φυλακὴν τὰς κεραίας συνάγῃ, ἀγαθὸν σημαίνει καιρόν· εἰ σεισμὸς γένηται, σημαίνει 20 πολεμίων κίνησιν· εἰ κεραυνὸς γένηται, σημαίνει σπάνησιν καρπῶν·

3 Titul. omis. M, cf. supra p. 109 ad p. 102, 24, Ptol. 4 καὶ πάλιν αἱ v. M. ἀερῶδες V, ἀερῶδες coni. Kroll. 5 τῆς omis. V. χθαμαλαὶ V. 7 καὶ deleti. ἐπαίρεται M: ἐπαίρηται V. 9 δεικνύουσιν codd.: corr. 12 παχυνῶσι V: παχυνῶσι M. Exspectes παχυνῶθῃ. 13 δρωσώδης V. εἰ suppl. 14 περαιτέρω codd. 16 Codicem Mutinensem descripsit Alexander Olivieri. Collationem codicis Monacensis gr. 287 (= B), f. 150, nobis obtulit Boll, qui eum archetypum Mutinensis esse credebat. Codicem N(eapolitanum) 19 (f. 399) qui aliam praebebat recensionem. comiter nobis contulit Aemygdus Martini. Orthographica adnotare supersedimus. 17^a Μελάμπους videtur leg. non Μελάμποδος quod dedimus in *Catal.* (p. 58). Cum folium in N a lineis corrosium sit, nonnulla passim desunt quae lectionem incertam efficiunt [Martini]. 18 τῷ μαρτίῳ (non μεσουρανήματι ut perperam legimus [p. 58]) N. 19 συνάγει M. καιρόν omis N. 20 γένηται κεραυνὸς N. σπάνιαν (sic) σημαίνει N.

¹ [Lunarium Melampodis (nam Μελάμπους pro Μελάμποδος errore scripsit librarius) non solum in codicibus quibus usi sumus traditur sed etiam in codd. Vindob., 179, f. 135 et 190, f. 74, ubi inscribitur Ἐτέρα μέθοδος σελήνιακή περὶ τῆς σελήνης προγνώσεων Μελάμπους τοῦ ἀστρολόγου (Fabricius-Harles. *Bibl. gr.*, IV, 160; cf. Bernhardt ad Suidam s. v.). Ibi ad menses relata sunt, sicut in Neapolitano, quae hic ad signa; nam incipit ἐν τῷ Μαρτίῳ... Saepius edita sunt (denuo a Franz, *Script. Physionom. vet.*, 1780, p. 451 ss.) opuscula eidem Melampodi attributa de divinatione ex palpitacionibus musculorum et ex naevis corporis (Μελάμποδος ἱερογραμματεύς περὶ παλμῶν μαντικῇ πρὸς Πτολεμαῖον βασιλέα et Περὶ ἐλαίων τοῦ σώματος; cf. Bouché-Leclercq, *Hist. Divin.*, I, 165, 175). Quae omnia

εἰ δὲ γένηται ὁμίχλη, εὐφορίαν· εἰ δὲ βροντήση, σημαίνει ἀπώλειαν· εἰ δὲ αἱματώδης γένηται ἡ Σελήνη, σίτου εὐφορίαν σημαίνει· εἰ δὲ πνεύματα μεγάλα πνεύσωσιν, σ 1 / νει φθορὰν κτηνῶν.

Ταῦρος. — Ἐὰν ἐν Ταύρῳ ἡ Σελήνη γένηται ταραχώδης, ταραχὴν 5 σημαίνει ἔθνων· εἰ δὲ αἱματώδης γένηται, σίτου εὐφορίαν σημαίνει· εἰ δὲ γένηται ἦχος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πόλεμον σημαίνει καὶ ἔθνων ἐπανάστασιν· εἰ δὲ πνεύσωσι μεγάλα πνεύματα, φθορὰν σημαίνει κτηνῶν· εἰ δὲ βροντὴ γένηται, σπάνησιν σημαίνει καρπῶν.

Δίδυμοι. — Ἐὰν ἐν Διδύμοις ἡ Σελήνη συνοδεύσῃ τῷ Ἠλίῳ καὶ 10 ἐκλείπῃ, ἡ ὑποκάτωθεν τούτων χώρα ἐρημωθήσεται· εἰ δὲ ἡ Σελήνη ἐκλείπῃ, φθορὰν μεγάλην σημαίνει· εἰ δὲ τὰς κεραίας ἐξ ἴσου ισάσῃ, θόρυβον σημαίνει· εἰ δὲ σεισμὸς γένηται, θορύβους καὶ πολέμους δηλοῖ, εἰ δὲ βροντὴ, ἀκαταστασίαν ἔθνων· εἰ δὲ ὁμίχλη πέσῃ, φθορὰν σημαίνει ἀνθρώπων.

15 Καρκίνος. — Ἐν Καρκίνῳ δὲ εἰ ὁ Ἥλιος ἀμαυρωθῇ καὶ ἐκλείψῃ, μεταβολαὶ ἔσονται· εἰ δὲ Σελήνη, λιμὸς γενήσεται καὶ φθορὰ ἀνθρώπων· εἰ δὲ πρηστήρ πέσῃ, θόρυβος ἔσται· εἰ δὲ ὁμίχλη πέσῃ, σίτος ἔσται πολὺς· εἰ δὲ σεισμὸς γένηται, φθορὰν σημαίνει ἀνθρώπων, εἰ δὲ βροντὴ, σίτου σημαίνει φθορὰν· εἰ δὲ αἱματώδης ἡ Σελήνη φανῇ, 20 ὀλεθρον σημαίνει· εἰ δὲ κεραυνὸς γένηται, παραθαλάσσιοι τόποι ἐρη-

1 εἰ δὲ γένηται ὁμίχλη BM: ἡ δὲ ὁμίχλη N. εὐφορίαν BN: εὐτροφίαν M. σημαίνει add. B. βροντήσῃ codd.: corr. ἀπολίαν σημαίνει N. 2 ἡ ante Σελ. omis. B. ἡ Σελήνη φανῇ N. σίτου omis. B. σημαίνει εὐφορίαν B. 4 Ἐν τῷ ἀπριλίῳ ἡ Σελήνη ὅταν ἐνεῖ ἐν Ταύρῳ ταραχώδης γένηται ταραχὴν ἀνθρώπων σημαίνει N. 5 γένηται BM: φανῇ N. σίτου εὐφ. ση. BM: σίτος (ut vid.) ἔσται ἐν τῇ γῇ πολὺς N. 6 δὲ deest N. 6-7 ἐπανάστασιν ἔθνων N: ἐπανάστησιν M. 7 δὲ deest N. πνεύματα μεγάλα πνεύσωσιν N. 8 σπάνιαν (sic) σημαίνει καρπῶν deest N. 9 Ἐὰν τῷ μαίῳ ἡ N. συνοδεύσῃ codd.: corr. 10 ἐκλείπει BM. ὑπὸ κάτωθεν M. τούτων (sc. Lunae et Solis) BN: τούτου M. ἡ ante Σελ. omis. N. 11 μεγάλην deest N. εἰ δὲ τὰς - σημαίνει omis. BM. ισάσει N: corr. 12 εἰς σεισμὸς N. 13 βροντὴ N: βροντὴ B: βροντᾶ ut vid. M. ἀκαταστασίαν σημαίνει N. δὲ omis. N. 13-14 φθορὰν ἀνθρ. σημαίνει N. 15 ἐκλείψῃ codd.: corr. 16 μεταβολὰς N. ἡ δὲ B. γενήσεται] ἔσται N. 17 εἰ δὲ (alterum)] δὲ omis. N. 18 εἰ δὲ (prius)] δὲ omis. N. ἀνθρώπων σημαίνει N. 19 βροντὴ B. φθορὰν σίτου σημαίνει N. εἰ αἱματ. γένηται ἡ Σελήνη N. φανίει B. 20 παραθαλάσσιος τόπος ἐρημωθήσεται BM; ut cf. Lydum, p. 51, 13.

ex collectaneis haurita esse videntur Περὶ τεράτων καὶ σημείων, quibus Artemidorus (III, 28) vel potius auctor eius Apollonius Attalensis usus est (Susemihl, *Griech. Lit. Alexandr.*, I, 873). Ideo autem maxime dignum est quod edatur excerptum Mutinense quod ex eodem fonte fluxit atque capitula 17-20 LYDI de Ostentis, ad Capitonem referenda, si Curtio Wachsmuth assentiamur. At illis eandem esse originem atque huic fragmento primo obtutu manifestum fiet, si e. g. versus de Capricorno, quibus incipit scriptor byzantinus, contuleris. Itaque haud minimi est momenti hoc Melampodis frustulum et ad auctores Iohannis Lydi cognoscendos et ad lacunas codicis Caseolini explendas.

F. C.]

μωθήσονται· εἰ δὲ Σελήνη ἐκτείνῃ τὴν μίαν κεραίαν, ὕδωρ γένηται καὶ αὐχμὸς.

Λέων. — Ἐὰν ἐν Λέοντι ὁ ἥλιος ἀμαυρωθῇ, δυναστῶν σημαίνει κίνδυνον· εἰ δὲ σεισμὸς γένηται, θόρυβος ἔσται· εἰ δὲ ἡ Σελήνη αἱματωθῇ, ἀνάγκη σημαίνει τοῖς ἀνθρώποις· εἰ δὲ βροντὴ, φθορὰν σημαίνει· εἰ δὲ ὀμίχλη, ἀγαθὸν σημαίνει καιρὸν.

Παρθένος. — Ἐὰν ἐν Παρθένῳ τάραις γένηται τῆς Σελήνης, λιμὸν σημαίνει· εἰ δὲ βροντήσῃ, θόρυβον μέγαν· εἰ δὲ ὀμίχλη, ἀγαθὸν σημαίνει καιρὸν.

Ζυγός. — Ἐὰν ἐν Ζυγῷ ὁ ἥλιος γένηται ἐρυθρός, ἐθνῶν ἐπανάστασιν σημαίνει· εἰ δὲ Σελήνη ἀμαυρωθῇ, κτηνῶν σημαίνει φθορὰν· εἰ δὲ γένηται ἦχος, ἀπώλειαν σημαίνει δυναστῶν· εἰ δὲ ἡ Σελήνη σύνεγγυς ἔξει τὰς κεραίαις, ὕδωρ πολὺ γενήσεται καὶ σίτου πληθὺς· εἰ δὲ ὀμίχλη πέσῃ, ἀφορία ἔσται.

Σκορπίος. — Ἐὰν ἐν Σκορπίῳ ἡ Σελήνη αἱματώδης γένηται, ταρχὴν σημαίνει ἐθνῶν, εἰ δὲ ὀμίχλη, σίτου σημαίνει φθορὰν· εἰ δὲ ὁ ἥλιος ἐκλείψῃ ἢ ἡ Σελήνη, θάνατος ἔσται ἀνθρώποις· εἰ δὲ ἦχος γένηται, πόλεμον σημαίνει· εἰ δὲ τῆς Σελήνης αἱ κεραῖαι συνέλθωσιν, σίτος γένηται πολὺς.

Τοξότης. — Ἐὰν ἐν Τοξότη ἡ Σελήνη αἱματώδης γένηται, ἀκαταστασίαν σημαίνει ἐθνῶν καὶ ἐπανάστασιν· εἰ δὲ ὀμίχλη, φθορὰν σημαίνει σίτου· εἰ δὲ ὁ ἥλιος πλησίον Σελήνης αἱματωθῇ, λύπην καὶ θόρυβον σημαίνει· εἰ δὲ ὀμίχλη πέσῃ, χάλαζα ἀφανίσει τοὺς καρπούς.

Αἰγόκερως. — Ἐὰν ἐν Αἰγόκερῳ ἡ Σελήνη ἀμαυρωθῇ, εὐθηνία ἔσται· εἰ δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ ἀμαυρωθῇ, πολέμους σημαίνει· εἰ δὲ σεισμὸς γένηται, σημαίνει φθορὰν· εἰ δὲ ὀμίχλη πέσῃ, σίτου σημαίνει φθορὰν.

1 ἐκτείνει codd. : corr. μίαν omis. BM; cf. Lyd., p. 51, 17. 3 Ἐν τῷ Λέοντι ὁ ἥλιος εἰ ἀμαυρωθῇ δυνάσταις (sic) κινδυνεύουσιν N. 4 δὲ ante σεισμ. omis. BN. ἢ ante Σελήνη omis. BM. αἱματωθεῖ M: αἱματώδης ἔσται N. 5 ἀνάγκη γένηται N. βροντὴ B. εἰ δὲ] δὲ omis. N. 6 Post ἀγαθὸν deest vocabulum nunc evanidum N. 7 Ἐν τῇ Παρθένῳ ἔαν γένηται τάραις τῆς Σελ. λιμὸς γένηται· εἰ δὲ βροντὴ θόρυβος μέγας N. 8-9 ἀγαθὸν καιρὸν σημαίνει N. 10 Ἐὰν (Ἐν?) τῷ Ζυγῷ ὁ ἥλιος ἐρυθρός γένηται εἰ (? ut vid.; litterae evanidae) μᾶχη γενήσεται ἐν τοῖς ἔθνεσι· εἰ δὲ ἡ Σελήνη N. 12 εἰ ἦχος γένηται δυνάσταις (sic) ἀπολοῦνται· εἰ δὲ N. ἢ ante Σελ. omis. B. 13 συνεγγυς (sic) N. κεραίαις M. 14 πληθὺν BM: fort. πλήθος N. 15 Ἐν Σκορπίῳ ἡ Σελήνη N. 16 φθ. σίτου σημ. N. εἰ δὲ ἐκλ. δὲ ἥλιος N. 17 ἐκλείπει codd. τοῖς ἀνθρώποις N. 18 πόλεμος ἔσται τῇ γῇ N. δὲ ἡ Σελήνη τὰς κεραίαις (κεραίαις M) συνάξει σίτου εὐφορίαν σημαίνει BM, at cf. Lydum, p. 54, 1. 20 Ἐν τῷ Τοξότη εἰ ἡ N. ἀκαταστασία γένηται ἐθνῶν καὶ αἱ ἐπανάστασις N. 21 σημαίνει] δηλοῖ N. 22 ἔαν δὲ ὁ ἥλιος τῆς Σελήνης πλησ [tum lacuna trium vel quattuor litterarum ob corrosionem folii] καὶ αἱματωθῇ N. λύπην καὶ omis. BM. 23 πέσῃ omis. BM. χάλαζα τοὺς καρπούς διαφθείρει N. 24 Ἐν Αἰγόκερῳ τῇ Σελήνῃ ἀμυδρὰ φανή N. εὐθηνία N. 25 ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ BN. 26 φθ. σημαίνει N. δὲ] deest N. 26-27 φθορὰν σίτου σημαίνει N.

Υδροχόος. — Ἐὰν ἐν Υδροχόῳ ἡ Σελήνη κατὰ τὴν πρώτην ἢ τὴν δευτέραν φυλακὴν ἀμαυρωθῇ, πολέμους σημαίνει καὶ ἀκαταστασίας, σίτου δὲ σπανίαν· εἰ σεισμὸς γένηται, νόσους καὶ λοιμικὰ δηλοῖ· εἰ ἦχος γένηται, ἐπικαρπίαν καὶ εὐθηνίαν δηλοῖ· εἰ δὲ ὀμίχλη πέσῃ, σίτου σημαίνει φθορὰν.

Ἰχθύες. — Ἐὰν ἐν Ἰχθύσι ἡ Σελήνη ἐπιλάμψῃ, σίτος ἔσται πολὺς· εἰ δὲ ἐκλείψῃ ἡ Σελήνη, ἐλάττωσιν σημαίνει ἀνθρώπων καὶ νόσους καὶ ἀκαταστασίας· εἰ δὲ ὁ ἥλιος, παντοίων καρπῶν φθορὰν δηλοῖ· εἰ δὲ σεισμὸς γένηται, φθορὰν κτηνῶν δηλοῖ.

Ἰστέον δὲ ὅτι ἡ εἰρημένη πρόγνωσις ὀλικῶς μὲν τελειοῦται εἰς τὸν ἐνιαυσιαῖον δρόμον τῶν ζωδίων, μερικῶς δὲ εἰς τὸν μηνιαῖον.

A. O.

1-2 ἡ Σελήνη - φυλακὴν omis. BM; cf. Lydum, p. 48, 14. ἀμαυρωθῇσεται B. 2 πολέμους καὶ ἀκαταστασίας (sic) σημαίνει N. 3 σπάνια N. εἰ corr. ex ἡ M. νόσους καὶ λοιμικὰ δηλοῖ (sic) N: σημαίνει φθορὰν BM. εἰ ἦχος - δηλοῖ omis. BM. 4 εἰ δὲ ὀμίχλη - φθορὰν omis. N. ἢ δὲ B. 6 Ἐν Ἰχθύσι ἡ Σελήνη ἔαν N. ἐπιλάμψῃ codd. 7 ἐκλείψῃ codd. 7-9 ἐκλείψῃ, φθορὰν καὶ νόσους ἀνθρώπων δηλοῖ· εἰ δὲ ὁ ἥλιος ἐκλείψῃ, φθορὰν σημαίνει καρπῶν· εἰ δὲ σεισμὸς, φθορὰν σημαίνει κτηνῶν BM. 11 τὸ μηνιαῖον M: τὸ μηνιαῖον B. In marg. exstant signa zodiaci in N.

De septem mundi aetatibus.

Ex codice Mutinensi breve descripseram fragmentum, quo traditur septem planetas vicissim per mille annos mundi principatum accepisse, cum consortes laboris nostri Aemvgdus Martini et Dominicus Bassi mihi excerptum plenius miserunt ex libro Neapolitano (cod. 19. f. 42^v) haustum, ubi eadem "philosophia" Chaldaeis tribuitur. Compiler fontem habuit opus cuius recensionem paulo diversam in praestantissimo codice Vaticano 191, saec. XIII, f. 229^v ss. inveni. Primum capitulum inscribitur Θεμέλιος τῆς ἀστρονομικῆς τέχνης κατὰ τοὺς Χαλδαίους δόξα [initium edidit Pitra, *Anal. sacra*, V, 2, p. 300; cf. mea *Mon. Myst. Mithra*, I, 35], cuius extrema verba repetuntur ab excerptore Neapolitano; sequitur in Vaticano (f. 231) novum capitulum Περὶ τῶν ζ' ἀστέρων κ. τ. λ. (cf. ad p. 116, 3), quod cum reliquo fragmento Neapolitano paene ad verbum consentit. Itaque visum est hic primum epitomen Mutinensem, quae textus genuini interdum fida est testis, deinde recensionem Neapolitanam cum Vaticana coniunctim publici iuris facere.

Astrologi planetas non solum singulis hebdomadis diebus singulisque dierum horis praesidere docuerunt, sed eos per longas annorum series vicissim χρονοκρατορίαν exercuisse et cuiusque temporis mores ad similitudinem propriarum virtutum conformasse. Quae dogmata solus, quod sciam, superstitem auctorem diserte exponit Firmicus Maternus, III, 1, 10 ss., nisi Hephaestio in fine libri II adhuc inediti, ubi de planetarum χρονοκρατορία agit, similia praebeat (cf. Engelbrecht editionem p. 25); sed scriptor latinus ab hisce "Chaldaeorum" praeceptis